

Mulighed for at løse Spørgsmaalet, naar man førte det ind paa en anden Basis, en Basis, som man var lige ved at lægge til Grund for Løsningen i Landbokommissionen gennem Etatsraad Nygaards Forslag. Jeg kan da forsikre om, at Forslagstillerne have haft den ærligste og redeligste Vilje til netop at bane Vej for en Løsning af dette Spørgsmaal. Vi saa, at paa den private Ejendomsrets Grundlag var Sagen strandet, og vi have haabet, at der, naar man forelagde et andet Grundlag, skulde være Mulighed for en Løsning. Nu venter jeg mig ganske vist ikke, at Lovforslaget, som det her foreligger, skal blive gennemført i dette Ting og accepteret af Landstinget og Regeringen. Jeg ved, at naar der fra vor Side fremlægges Forslag, vil de altid blive betydelig beskaarne, inden de naa hen til endelig Gennemførelse, men jeg tror, at vort Forslag vil kunne tjene som Forhandlingsgrundlag, og jeg skulde ikke anse det for ganske usandsynligt, at der kunde komme et Resultat ud deraf.

Over for den ærede sidste Taler, det ærede Medlem for Grenaa, som mente, at vort Forslag stillede ganske uopnaelige Krav til Statskassen, vil jeg sige, at det er et stort Spørgsmaal, der her er Tale om, og der bør ses stort derpaa. Det har man ogsaa gjort fra det Partis Side, hvortil det ærede Medlem hører. Man har navnlig tidligere set overordentlig stort paa denne Sag og ment, at den vilde kræve Anvendelse af overordentlig store Midler, men at dette ikke gjorde noget, fordi det er det største Spørgsmaal, som overhovedet er oppe i vor Tid. Jeg skal nævne, at det Forslag, som blev forelagt af det ærede Medlem for Esbjerg (Bluhme) i Foraaret 1894, stillede Krav om en Sum af 100 Millioner af Statskassen. Det er en Venstremand, et Medlem af den ærede sidste Talers Parti, som stiller Krav om 100 Millioner og et aarligt Tab for Statskassen i den første Tid af 3 Millioner Kroner, altsaa Summer, der gaa langt ud over, hvad vi her have dristet os til at bede det ærede Ting at gaa med til. Jeg skal nævne det Forslag, hvortil det ærede Medlem for Sorø (P. Christensen) var Medforslagstiller, og som gik ud paa ikke blot at inddrage Præstegaardsjordene, som vi nu foreslaa, men ogsaa at inddrage Herregaardene for at udstykke dem til Statsfæste for Landarbejderne, og Jordlodderne der være større, end vi havde dristet os til at foreslaa. Det var et Forslag, i hvilket de ærede Forslagstillere ikke en Gang havde

nævnt, hvor meget det vilde koste, og jeg tror, med god Grund, thi det var ganske overordentlige Krav, der stilledes til Statskassen. Vi glædede os over dette Forslags Fremkomst, men vi have under den nuværende Situation ikke turdet møde med saadanne Krav, som altsaa ere fremkomne fra Venstres Side. Jeg skal gaa videre og udtale, at der ogsaa fra andre Partiers Side er fremkommet Udtalelser, som bevise, at man anser det for et stort Spørgsmaal, og at man fra deres Side har ventet sig, at Løsningen af dette Spørgsmaal vilde kræve meget store Midler. Saaledes har det ærede Medlem — jeg ved snart ikke, hvad det er for en Valgkreds, han er fra, da han har skiftet saa tit, det er nok Ebeltoft — i sin Tid udtalt her i dette Ting — Tidenden 1893—94, Sp. 2688—89: „Men der kunde tænkes saa store sociale Reforme, at hverken Beparelser i Statsudgifterne eller en Formue- og Indkomstskat vare tilstrækkelige til at føre dem igennem. . . . Og jeg vil paa dette Punkt særlig henvise til den . . . store Husmandsreform. Hvis virkelig den Landbokommission, som der arbejdes paa . . . , bliver nedsat, og der kommer et Resultat af Betydning ud af den, vil der blive Brug for Pengemidler i et Omfang som til ingen anden social Reform, og dette er naturligt nok, da der her er Tale om den største sociale Reform, som Nutiden i det hele taget har at arbejde paa her i Landet.“ Jeg kan ganske underskrive, hvad det ærede Medlem for Ebeltoft den Gang udtalte, at det er den største sociale Reform, vi i Øjeblikket have at arbejde paa. Naar man ved, at der findes et Par Hundrede Tusinde Landarbejdere og Husmænd her i Landet, naar man kender deres Forhold, ved, at de skulle leve af 400—500 Kr. om Aaret, vil man indrømme, at det, at gøre noget for dem, er den største sociale Op-gave, der er oppe. Naar man saa husker paa, hvad disse Landarbejdere selv yde ind i Statskassen, naar ærede Medlemmer ville erindre den Statistik, der fremkom fra Universitetets statistiske Laboratorium, og som paaviste, at en Landarbejderfamilie svarer i Toldafgifter 36 Kr. om Aaret, saa vil det, hvis vi tage 40,000 Familier, blive en Sum paa 1½ Mill. Kr., der aarlig indbetales i Statskassen fra Landarbejderne. Vi kræve gennem vort Forslag en Sum paa knap 1 Mill. Kr. af Statskassen, vi kræve altsaa ikke saa mange Penge ud af Statskassen, som Landarbejderne selv betale ind i Statskassen. Jeg kan ganske slutte mig til, hvad det ærede Medlem for